

Projekto „Rekomendacijos dėl suaugusiųjų mokyme įgytų kompetencijų patvirtinimo Europoje“ anketinės apklausos rezultatai ir rekomendacijos partnerių šalims

Apie neformaliuoju ir savaiminiu būdu įgytų kompetencijų pripažinimą ir patvirtinimą Europoje kalbama jau nuo 2000 metų, o daugelyje Europos šalių šie procesai yra išsibėgėję. Kompetencijų patvirtinimas yra procesas, apimantis visų mokymosi formų identifikavimą, dokumentavimą, vertinimą ir atestavimą, kuris leidžia asmenims naudoti šį mokymą(si), siekiant karjeros bei tolesniam švietimui ir mokymuisi turi visokeriopą naudą visai visuomenei. Tačiau pastebima, kad šis procesas galėtų būti aktyvesnis ir atitikti kandidatų lūkesčius. Kokios kliūtys trukdo kompetencijų patvirtinimo procesui? Į šį klausimą ieškojo atsakymų Telšių švietimo centro darbuotojai kartu su kolegomis iš Belgijos, Didžiosios Britanijos, Kroatijos ir Nyderlandų, vykdydami projektą „Rekomendacijos dėl suaugusiųjų mokyme įgytų kompetencijų patvirtinimo Europoje“. Projekto metu kiekvienoje šalyje buvo atlikta anketinė apklausa, kurios tikslas – surinkti informaciją apie neformaliuoju ir savaiminiu būdu įgytų kompetencijų patvirtinimą, parengti gerosios praktikos vadovą ir rekomendacijas politikos kūrėjams bei atitinkamoms suinteresuotosioms šalims, kad būtų pagerintas patvirtinimo procesas projekto partnerių šalyse.

Šiame straipsnyje ir pristatysiu kiekvienos šalies anketinės apklausos rezultatus. Bet prieš tai dar norėčiau stabtelėti prie savišvietos ir neformaliuoju būdu įgytų kompetencijų pripažinimo ir kompetencijų patvirtinimo sąvokų, kurios buvo aptartos projekto vykdymo metu. Kompetencijų patvirtinimo metu metodiškai tikrinama turima asmens patirtis, kuri vėliau yra dokumentuojama. Kompetencijų pripažinimas yra galutinis etapas, kur yra pripažįstama, kad asmens pasiekimai atitinka nustatytus reikalavimus. Pripažintos kompetencijos gali būti pagrindu įgyti kvalifikaciją. Taigi kompetencijų patvirtinimas yra procesas, o kompetencijų pripažinimas - rezultatas.

Apklausos anketos penkioms tikslinėms grupėms

Projekto partneriai sukūrė apklausos anketas apie neformaliuoju ir savaiminiu būdu įgytų kompetencijų patvirtinimo sistemas ir praktikas penkioms tikslinėms grupėms: politikos formuotojams (toliau – Politikai), profsąjungų atstovams, darbdaviams, besimokantiejiems ir patvirtinimą vykdančioms asmenims (toliau – Praktikai). Numatyta apklausti dešimt kiekvienos grupės respondentų. Vykdam apklausą buvo siekiama išsiaiškinti ar respondentai žino apie

galimybę patvirtinti neformalioju ar savišvietos būdu įgytus įgūdžius ir kompetencijas, ir kaip tai vyksta? Ar patvirtinimo procesas yra gerai prieinamas ir nesudėtingas partnerinėse šalyse? Ar respondentai žino, kur galima kreiptis dėl informacijos apie įgūdžių ir kompetencijų patvirtinimą? Ar patvirtinimo procesas yra respondentų pripažįstamas ir nuo ko tai priklauso? Kokios yra pagrindinės kliūtys įgūdžių ir kompetencijų patvirtinimui? Kokį teigiamą poveikį neformalioju ir savaiminiu būdu įgytų kompetencijų patvirtinimo sistema iš esmės turi respondentams? Pristatysiu kiekvienos šalies situaciją.

Belgijos apklausos rezultatai

Kaip rodo apklausos rezultatai, besimokantieji yra susipažinę su patvirtinimo sistema, tačiau 50 procentų apklaustųjų mano, kad tik nedaugelis žmonių žino apie nacionalinę sistemą. Informacijos trūkumas ir nacionalinės neformalioju ir savaiminiu būdu įgytų kompetencijų patvirtinimo sistemos sudėtingumas yra pagrindinės kliūtys, kurios dažniausiai paminėtos apklausoje. Kompetencijų patvirtinimo procesą respondentai siūlo tobulinti, stiprinant institucijų, vykdančių kompetencijų patvirtinimą komunikaciją, kad būtų geresnis besimokančiųjų pasiekiamumas. Taip pat siūlo peržiūrėti patvirtinimo proceso vertinimo kriterijus, kad jie būtų objektyvesni (universitetuose), kad pats procesas būtų aiškesnis. Kaip rodo apklausos rezultatai, besimokantieji yra gana patenkinti neformalioju ir savišvietos būdu įgytų įgūdžių patvirtinimo procesu Belgijoje.

Praktikai yra visi susipažinę su patvirtinimo sistema, tačiau 50 procentų jų mano, kad tik keli potencialūs vartotojai žino apie nacionalinę sistemą. Kalbant apie metodus, respondentai atsakė, kad atsižvelgiant į besimokančiojo situaciją, dažniausiai yra naudojami mokymosi aplankas (portfelis), testai (iš profesinės srities) ir originalūs dokumentai, gaunami iš darbinio pasaulio. Dalis respondentų mano, kad patvirtinimo sistema yra gerai pripažinta Belgijoje, kiti mano, kad to dar nėra. Respondentai įvardina dvi pagrindines kliūtis, kylančias asmenims, siekiantiems kompetencijų patvirtinimo: informacijos stoka ir administraciniai dalykai. Pasak vieno praktiko, tai gali būti dėl „Belgijos kultūros“, pagal kurią „akademiniškas diplomas“ turi daugiau svorio, nei bet kuris patvirtintas dokumentas. Respondentai įvardino pagrindinę kliūtį, su kuriomis susiduria, vykdydami patvirtinimą, tai nepakankama nacionalinė (finansinė) parama, skiriama šiam procesui, o to pasekmė - trūksta laiko analizuojant pretendentų mokymosi aplankus. Dar vieną iš kliūčių įvardijama, tai nepakankamai užtikrinama kokybės kontrolė.

Kaip teigia projekto partneriai, Belgijoje profesinių sąjungų atstovai labai įtakoja kompetencijų patvirtinimo procesą, todėl respondentai gerai žino apie šį procesą, tačiau, jų nuomone, įmonės, kurias jie remia (daugiausia uždarymo atveju), nežino šio proceso. Respondentai teigia, kad vis dar yra daug kliūčių (tačiau profesinės sąjungos bando tobulinti sistemą), kaip pagrindines įvardina patvirtinimo centrų momentinį prieinamumą ir jiems skiriamą nepakankamą finansavimą. Kalbant apie nacionalinės patvirtinimo sistemos tobulinimo galimybes, respondentai mano, kad būtų naudingas „kolektyvinis valdymas“ – t. y. visai darbuotojų grupei, norinčiai rasti darbą, pasitvirtinti kompetencijas. Respondentai taip pat mano, kad patvirtinimo procese šiai dienai yra pasiekta pažanga.

Į anketos klausimus politikos formuotojams atsakė švietimo ekspertai. Respondentai sutinka, kad patvirtinimo sistema yra esminis procesas dabartiniame profesinio perorientavimo kontekste. Iki šiol didžiausios kryžminės kliūtys buvo susijusios su sistemos įgyvendinimo sudėtingumu Belgijoje. Penkios institucijos dalyvauja suaugusiųjų įgūdžių patvirtinimo srityje: Forem, Ifapme, Bruxelles, EPS, SFPME. Respondentų nuomone kompetencijų patvirtinimas nėra labai populiarus, jis nėra reklamuojamas per klasikinius kanalus, tokius kaip televizija, socialinės žiniasklaidos priemonės. Kaip teigia respondentai, kompetencijų patvirtinimas asmenims yra visiškai nemokamas, tai yra asmens teisė. Visi jie pritaria patvirtinimo sistemai, tačiau vienas iš jų teigia, kad tai nėra prioritetas. Kiekvienas politikos kūrėjas yra patenkintas patvirtinimo proceso raida.

Darbdavių anketinės apklausos rezultatų partneriai iš Belgijos nepateikė.

Nyderlandų apklausos rezultatai

Besimokančiųjų anketinėje apklausoje dalyvavo respondentai, studijuojantys aukštosiose mokyklose. Kaip rodo apklausos rezultatai, 73 procentai respondentų nėra susipažinę su patvirtinimu, patvirtinimo sistema respondentams nėra gerai žinoma. 64 procentai respondentų mano, kad labai sunku gauti bet kokią patvirtinimo formą. Respondentai žino, kad kompetencijų patvirtinimą vykdo kai kurie institutai. Pagrindinės kliūtys yra informacijos ir finansavimo trūkumas. Kompetencijų patvirtinimo procesą respondentai siūlo tobulinti didinant viešumą tarp studentų, o taip pat stiprinant bendradarbiavimą tarp švietimo institucijų ir darbdavių. Kaip rodo apklausos rezultatai, 35 procentai respondentų norėtų pasitvirtinti neformaliu ir savaiminiu būdu įgytas kompetencijas.

Praktikai yra susipažinę su patvirtinimo sistema, tačiau mano, kad potencialiems vartotojams ši sistema nėra gerai žinoma. Kalbant apie metodus, respondentai atsakė, kad

naudojami įrankiai ir metodai priklauso nuo asmens esamos situacijos ir jo tikslų, pavyzdžiui, tiems asmenims, kurie gyvena toli nuo institucijos, vykdančios kompetencijų patvirtinimą, dažniausiai vykdomos tik 1–2 interviu sesijos arba prašoma pateikti skaitmeninį mokymosi aplanką tų, kurie yra labiau raštingesni šioje srityje. Kaip pagrindines kliūtis respondentai įvardina per daug suinteresuotų šalių, turinčių savo interesus, sistemas, įtaką. Suinteresuotų šalių bendradarbiavimas yra svarbus žingsnis tobulinant kompetencijų patvirtinimo procesą, taip pat reikia daugiau informuotumo ir kokybiškos informacijos sklaidos, tai gali padėti tobulinant kompetencijų patvirtinimo procesus.

Politikos formuotojų nuomone kompetencijų patvirtinimo sistemai didėja dėmesys. Jie teigia, kad patvirtinimas yra svarbi mokymosi visą gyvenimą dalis. Kliūtys yra susijusios su finansavimu, laiko stoka, nepakankama kokybe, Europos standartais. Respondentai mano, kad kompetencijų patvirtinimo sistema nėra gerai žinoma Nyderlanduose. Respondentų nuomone vyriausybė turėtų stiprinti ryšius tarp kompetencijų patvirtinimo institucijų ir darbo rinkos sektorių. Politikos formuotojai mano, kad nėra nacionalinės kompetencijų patvirtinimo sistemos, taip pat įvardina šias kliūtis: nėra aiškios procedūros, finansavimo stoka, mažai gerosios praktikos pavyzdžių.

Darbdaviai yra susipažinę su kompetencijų patvirtinimo procesu, tačiau mano, kad sistema nėra gerai žinoma. Kaip teigia vienas iš respondentų, „darbdaviai neinvestuoja į savo darbuotojus“. Respondentų nuomone ir pati kompetencijų patvirtinimo sistema nėra labai prieinama darbdaviams. Jie mano, kad kompetencijų patvirtinimo sistema nėra oficialiai pripažinta darbdavių, vyriausybė turėtų palengvinti kompetencijų patvirtinimo procesus ir įrodyti jų tinkamumą. Jų manymu yra prastas kompetencijų patvirtinimo centrų bendradarbiavimas, finansavimo stoka, turėtų būti didesnis viešumas, aiškesnis patvirtinimo proceso pristatymas.

Kroatijos apklausos rezultatai

Pusė besimokančiųjų anketinėje apklausoje dalyvavusių respondentų, net nežino, kad yra tokia neformaliuotu ir savaiminiu būdu kompetencijų patvirtinimo sistema. Jie nežino, kur rasti informacijos apie procesą. Respondentai pateikė šiuos kompetencijų patvirtinimo proceso tobulinimo pasiūlymus: turėtų būti teorinė ir praktinė įgūdžių ir žinių patvirtinimo dalis, geresnis žmonių informuotumas, asmenų motyvacijos didinimas pateikti į kompetencijų patvirtinimo procesą, viešos duomenų bazės, prieinamos visiems juridiniams asmenims ir asmenims įkūrimas. Respondentai mato tris svarbiausias kliūtis formalizuotai patvirtinimo sistemai, tai finansų ir informacijos stoka, administraciniai dalykai.

80 procentų respondentų praktikų teigia, kad patvirtinimo procesas Kroatijoje nėra gerai žinomas. Jie mano, kad dauguma žmonių nežino, kaip paaiškinti skirtumą tarp neformaliojo ir formalaus švietimo, kad neturi pakankamai įrankių, kad galėtų įvertinti šias žinias ir atskirti jas su formaliais būdais įgytomis žiniomis, kad šis procesas Kroatijoje nėra įgyvendinamas ir visuomenei nėra gerai žinomas. Didžioji dalis apklaustųjų teigė, kad pagrindinė kliūtis asmeniui yra informacijos trūkumas, daug administravimo dalykų ir finansiniai sunkumai. Respondentai mano, kad pagrindinė jų kaip praktikų problema yra visų proceso dalyvių paramos trūkumas.

36,4 procentai profesinių sąjungų atstovų nežino kompetencijų patvirtinimo proceso. Respondentų teigimu oficialaus kompetencijų patvirtinimo sistemos įgyvendinimo kliūtys yra šios: nepakankama teisinė sistema, už visą procesą atsakingų institucijų stoka; žmonės nėra informuoti; socialinės plėtros vizijos trūkumas. Respondentų teigimu procesas nėra prieinamas dėl nepakankamo patvirtinimo proceso skaidrumo ir dėl to, kad darbdaviai nėra pakankamai informuoti. 72,7 procentai apklaustųjų mano, kad bet kurios įmonės darbuotojui sunku gauti informaciją apie kompetencijų patvirtinimo procesą. Bendra profesinių sąjungų sektoriaus išvada, kad patvirtinimo procesas Kroatijoje nėra gerai žinomas, žmonės nėra informuoti, yra daug kliūčių, tačiau žmonės mano, kad ši sistema yra naudinga tiek darbdaviams, tiek darbuotojams.

Politikos formuotojai mano, kad žmonės nežino kompetencijų patvirtinimo proceso, nes mažai piliečių dalyvauja įvairiose mokymosi visą gyvenimą formose. Respondentai teigia, kad oficialios neformaliu ir savaiminiu būdu įgytų žinių, įgūdžių patvirtinimo procedūros būtų labai naudingos Kroatijai, nes tai suteiktų galimybę žmonėms, neturintiems kvalifikacijos, patekti į darbo rinką bei dalyvauti mokymosi visą gyvenimą procese. Respondentų nuomone kompetencijų patvirtinimo procesas susiduria su šiomis kliūtimis: trūksta patirties dirbantiems kompetencijų patvirtinimo srityje; trūksta teisinių dokumentų, įskaitant įgyvendinimo teisinius aktus ir finansinę struktūrą, kuri leistų gauti kompetencijų patvirtinimą tiems, kuriems jos reikia. Taip pat būtina turėti reguliuojamą kvalifikacijų sistemą ir nepriklausomą akreditacijos įstaigą, kuri suteiktų kvalifikacijas ir pripažintų anksčiau įgytas žinias ir įgūdžius. Respondentai mano, kad šio proceso įgyvendinimui yra vis mažiau ir mažiau kliūčių, ir kad žmonės, kurie tam tikru būdu išbandė patvirtinimo procesą, yra patenkinti juo.

80 procentų darbdavių, dalyvavusių apklausoje nėra susipažinę su Kroatijos kompetencijų patvirtinimo sistema ir su jos formalizavimo planais. 70 procentų apklaustųjų nežino, ar patvirtinimo procesas bus lengvai prieinamas darbdaviams. Kad procesas būtų labiau atpažįstamas Kroatijoje, jie siūlo šiuos veiksmus: būtina apibrėžti taisykles ir aiškias pripažinimo procedūras; daugiau informacijos; institucijos turėtų įtakoti verslininkus, kad jie dalyvautų priiman

sprendimus, susijusius su procesu; populiarinti šią temą per žiniasklaidą ir kitais būdais (seminarai, paskaitos ir pan.). 60 procentų darbdavių mano, kad vietos ir nacionaliniai politikai nepakankamai pritaria šio proceso populiarinimui. Patvirtinimo procesas darbdavių požiūriu būtų pagerintas, jei bus mažiau dokumentacijos ir daugiau informacijos apie pačią sistemą.

Jungtinės Karalystės apklausos rezultatai

Žvilgtelėkime, ką rodo apklausos rezultatai Jungtinėje Karalystėje. 70 procentų besimokančiųjų visiškai ar iš dalies nežino kompetencijų patvirtinimo sistemos. Tik 30 procentų mano, kad patvirtinimo procesas Jungtinėje Karalystėje yra pakankamai žinomas. 20 procentų respondentų mano, kad besimokantiejiems paprasta pasitvirtinti įgytus įgūdžius ir kompetencijas. Kita dalis respondentų mano, kad sunku. Niekas iš respondentų nemano, kad kompetencijų ir įgūdžių patvirtinimo procesas yra populiarus Jungtinėje Karalystėje. Šio proceso pagrindinė kliūtis yra informacijos trūkumas. Tik 10 procentų respondentų yra patenkinti neformalioju ar savaiminiu būdu įgytų įgūdžių ir gebėjimų patvirtinimo procesu. Be to, 80 procentų mano, kad kai kurie proceso aspektai - daugiau ar mažiau - galėtų būti patobulinti.

Anketinėje apklausoje dalyvavę praktikai žino apie patvirtinimo sistemą, o vienas iš jų jau turi struktūrizuotą procesą savo klientams. Pusė respondentų mano, kad kiekvienas (dirbantis ar bedarbis) žmogus gali tam tikromis sąlygomis gauti įgūdžių ir kompetencijų patvirtinimą Jungtinėje Karalystėje. Kiti respondentai turi priešingus požiūrius: vieni iš jų teigia, kad tai labai sunku, o kiti mano, kad tai gana paprastas procesas. 50 procentų respondentų teigia, kad patvirtinimo procesą pripažįsta tik kai kurios organizacijos, esančios Jungtinėje Karalystėje. Pagrindinės kliūtys, su kuriomis susiduria besimokantieji, norėdami pasitvirtinti savo įgūdžius, yra susijusios su administraciniais ir finansiniais klausimais. Patvirtinimo procesą vykdančių praktikų kliūtys yra šios: trūksta arba nepakankama kokybės užtikrinimo sistema; nepakankamas finansavimas. Praktikai yra labai patenkinti (50%) arba mažiau patenkinti (50%) kompetencijų ir įgūdžių patvirtinimo procesu.

Profesinių sąjungų atstovų apklausoje dalyvavo vienas asmuo. Prieš apklausą respondentas niekada nebuvo girdėjęs apie įgūdžių ir kompetencijų patvirtinimą įmonėje, kurioje dirba su tuo susiję darbuotojai, bet mano, kad būtų naudinga įgyvendinti šį procesą Jungtinėje Karalystėje. Apskritai respondentas mano, kad procesas šalyje yra visiškai nežinomas. Jis mano, kad yra keletas kliūčių, susijusių su patvirtinimo procesu, ir kad jį galima susieti su britų politikų nepritarimu patvirtinimo priemonei. Respondento netenkina kompetencijų patvirtinimo procesas.

Politikos formuotojai mano, kad patvirtinimo procesas Jungtinėje Karalystėje yra daugiau ar mažiau nežinomas, kad bet kuriam piliečiui sunku patvirtinti savo įgūdžius, kad pagrindinės su procesu susijusios kliūtys yra žmogiškųjų išteklių ir finansavimo trūkumas. 100 procentų apklaustųjų teigia, kad jie nepatenkinti patvirtinimo proceso sėkmės rodikliais Jungtinėje Karalystėje ir kad jį dar reikia tobulinti.

Darbdavių apklausoje dalyvavę šeši respondentai (66,7 procentai apklaustųjų) mano, kad patvirtinimo procesas yra Jungtinėje Karalystėje žinomas, tik nedaugelis mano, kad yra „bendras nepakankamas informuotumas. 83,3 procentų respondentų mano, kad iki šiol kiekvienas žmogus gali pasitvirtinti įgytus savo įgūdžius ir kompetencijas Jungtinėje Karalystėje, tačiau esant tam tikroms sąlygoms. Supaprastintos sistemos, geresnės rinkodaros kampanijos, darbdavių įsitraukimas ir vykdoma politika yra svarbiausi žingsniai, į kuriuos šalis turėtų atsižvelgti, kad geriau pripažintų darbdaviai šį procesą. Visi respondentai teigia, kad patvirtinimo procese yra kliūčių. Jos įvardintos, kaip: finansiniai ištekliai, sąnaudos, laikas, sudėtingumas ir žmogiškųjų išteklių stoka. Visi respondentai yra patenkinti arba iš dalies patenkinti patvirtinimo procesu.

Lietuvos apklausos rezultatai

Visi besimokančiųjų apklausoje dalyvavę respondentai yra susipažinę su patvirtinimo sistema, tačiau 30 procentų jų mano, kad tik nedaugelis žmonių žino apie nacionalinę sistemą, ir kad Lietuvoje patvirtinimo sistema nėra gerai žinoma. 70 procentų respondentų mano, kad bet kuris asmuo (dirbantis ar bedarbis) gali pasitvirtinti savo įgūdžius, o 30 procentų apklaustųjų teigia, kad patvirtinimo procesas yra gana paprastas. Kad patvirtinimo procesas Lietuvoje pradedamas pripažinti, mano 60 procentų respondentų. Apklaustieji neįvardino jokių kliūčių kompetencijų patvirtinimo procesui. Visi respondentai yra patenkinti patvirtinimo procesu. Jie mano, kad šį procesą suaktyvinti galima skleidžiant kuo plačiau informaciją.

Praktikų apklausoje dalyvavę respondentai visi žino apie nacionalinę kompetencijų ir įgūdžių, įgytų neformalioju ir savaiminiu būdu patvirtinimo sistemą. Vienas iš jų aktyviai dalyvauja patvirtinimo procese. Nepaisant to, respondentai teigia, kad tai nauja priemonė ir trūksta aiškios, tikslios informacijos apie ją, aišku, ir patirties. 55,6 procentų respondentų mano, kad bet kuriam (dirbančiam ar ne) asmeniui labai sunku patvirtinti savo įgūdžius. 33,3 procentai teigia, kad bet kuris asmuo gali patvirtinti savo įgūdžius, tačiau yra tam tikros sąlygos. Visi respondentai teigia, kad kai kurios organizacijos pradeda tai pripažinti ar pripažinti kompetencijų patvirtinimo procesą. Apklaustųjų nuomone pagrindinės kliūtys, trukdančios asmenims pasitvirtinti savo įgūdžius yra: administraciniai klausimai, informacijos stoka, pernelyg biurokratiškas procesas, finansiniai

klausimai. Panašios kliūtys ir patvirtinimo proceso specialistams - nepakankama kokybės užtikrinimo sistema, finansavimas. Didžioji dalis respondentų yra iš dalies arba labai patenkinti šiuo procesu. Nors 55,6 procentų respondentų mano, kad valstybinės institucijos turėtų reguliariai vertinti formaliojo ir neformaliojo mokymosi pripažinimo kokybę.

Profesijų atstovų apklausoje dalyvavę respondentai (70%) nieko nežino apie įgūdžių ir gebėjimų patvirtinimą įmonėje ar kitose institucijose, tačiau jie mano, kad tai būtų naudinga žmonėms, ieškantiems darbo arba kylant karjeros laiptais. Pasak respondentų, šį procesą Lietuvoje žino tik keli žmonės. 55 procentai respondentų teigia, kad bet kuriam (dirbančiam ar ne) asmeniui yra labai sunku pasitvirtinti įgūdžius Lietuvoje. 80 procentų respondentų dėl informacijos trūkumo nieko nežino apie institucijas, kurios organizuoja įgūdžių ir kompetencijų patvirtinimą. 70 procentų respondentų mano, kad proceso populiarumas priklauso nuo nacionalinių politinių institucijų. Visi respondentai teigia, kad yra kliūčių, susijusių su patvirtinimo procesu, pvz. papildomas darbas atsakingiems žmonėms, politinių sprendimų trūkumas, kompetencija ir prestižas. Didžioji dalis respondentų (86%) nepatenkinti arba nepakankamai patenkinti patvirtinimo procesu.

Darbdavių apklausoje dalyvavę respondentai žino neformaliu ir savaiminiu būdu žinių patvirtinimo procedūras ir institucijas, tačiau nemano, kad kitiems šis procesas yra gerai žinomas. 80 procentų respondentų nežino, ar esamas patvirtinimo modelis yra lengvai prieinamas ir ar jis yra patogus žmonėms, ieškantiems darbo. Jie mano, kad kiekvienam asmeniui (dirbančiam ar ne) beveik neįmanoma arba labai sunku pasitvirtinti savo įgūdžius ir kompetencijas Lietuvoje. 70 procentų respondentų nežino, ar įgūdžių patvirtinimo procesas oficialiai pripažįstamas darbdavių tarpe ir mano, kad proceso populiarumas daugiau ar mažiau priklauso nuo nacionalinių valdžios institucijų, nes politikai gali daryti įtaką viešumui ir paslaugos prieinamumui. Turėtų būti imtasi priemonių, kad procesas būtų labiau pripažintas darbdavių tarpe: informacijos sklaida, darbdavių švietimas ir mokymas ir kt. Visi respondentai teigia, kad patvirtinimo procese yra kliūčių. Pagrindinės kliūtys yra informacijos stoka ir institucinis neveiklumas. 70 procentų respondentų mano, kad sistema apskritai yra gera ir daro teigiamą poveikį darbdaviams.

Politikos formuotojų apklausoje dalyvavę respondentai (70 procentų) mano, kad apskritai piliečiai daugiau ar mažiau girdėjo apie įgūdžių ir gebėjimų patvirtinimą, tačiau procesas Lietuvoje nėra gerai žinomas ir manoma, kad patvirtinimo įgyvendinimas būtų naudingas ir prasmingas ieškantiems darbo. 89 procentai respondentų mano, kad patvirtinimo procese yra tam tikrų kliūčių, pvz. informacijos trūkumas, finansiniai klausimai, aiškių proceso taisyklių trūkumas ir kt. Beveik pusė respondentų nėra patenkinti kompetencijų patvirtinimo procesu.

Apklauso rezultatų išvados ir rekomendacijos

Apibendrintai galima teigti, kad kompetencijų patvirtinimo procesas besimokantiems suteikia daugiau karjeros galimybių ir padidinamas jų pasitikėjimas savimi. Darbdaviams sudaroma prielaida taupyti mokymo laiką, nes darbuotojų kvalifikacija yra lengvai pripažįstama. Praktikai turi galimybę įvertinti neformaliu būdu įgytas kompetencijas. Tačiau kaip rodo atlikti penkių tikslinių grupių apklauso rezultatai partnerinėse šalyse įvairioms tikslinėms grupėms trūksta informacijos, bendradarbiavimo, finansavimo stoka patvirtinimo procesams įgyvendinti, šio proceso vykdytojams trūksta viso proceso dalyvių palaikymo. Todėl norint kad šis procesas įsibėgėtų ir veiktų aktyviai rekomenduojama kiekvienoje šalyje:

- Didinti žinomumą ir matomumą. Būtina aktyvinti informacijos sklaidą apie kompetencijų patvirtinimo įgyvendinimo priemones, jų naudą bei sąlygas, kaip pasinaudoti patvirtinimo galimybėmis, kaip skleisti gerosios praktikos pavyzdžius. Svarbu, kad informacija būtų lengvai suprantama, sklaidos būdai ir formos būtų kuo įvairesni (pvz.: susitikimai, praktiniai užsiėmimai, seminarai, mokymo kursai, parodos, pristatymai, konferencijos, taip pat socialiniai tinklai, žiniasklaida, audiovizualinės priemonės, straipsniai, informaciniai biuleteniai, pranešimai spaudai, lankstinukai, brošiūros, informacija interneto svetainėse ir t.t.). Informacija turi būti patraukli, įdomi ir gerai parengta bei pasiekti suinteresuotąsias šalis ir galutinius vartotojus.
- Bendradarbiavimo tiltų kūrimas. Kiekvienoje šalyje yra įvairių institucijų ir patvirtinimo būdų įvairovė. Todėl, siekiant toliau plėtoti įteisinimą, turėtų būti pradėtas glaudesnis tarpinstitucinis bendradarbiavimas ir suinteresuotųjų šalių koordinavimas nacionaliniu lygmeniu. Iš tiesų bendradarbiavimo tiltų tarp tvirtinančių institucijų kūrimas palengvintų besimokančiųjų galimybes pripažinti ankstesnį jų mokymąsi ir taip pat palaikytų ryšį tarp švietimo bei darbo rinkos.
- Parama praktikams. Praktikuojantiems reikia geresnės paramos, patvirtinant anksčiau įgytas žinias. Ši parama dažniausiai reikalinga atsižvelgiant į tai, kad reikia daugiau laiko skirti patvirtinimo procedūroms (atsižvelgiant į įprastas praktiko kasdienes užduotis) ir svaresnei finansinei paramai tiems, kurie yra įtraukti į procesą. Be to, praktikams reikia daugiau visų proceso dalyvių palaikymo. Taip pat turėtų būti pagerinta viso proceso kokybės kontrolė.

- Didinti finansavimą. Turi būti sukurtas tvarus ir skaidrus finansavimo modelis, apimantis visas patvirtinimo išlaidas, įskaitant konsultavimo, personalo, infrastruktūros, priemonių ir paramos mechanizmus. Patvirtinimas turėtų būti prieinamas visiems asmenims, nepaisant jų finansinės padėties. Mokymosi rezultatų įteisinimo finansavimo sistemos turėtų būti grindžiamos esama infrastruktūra, nepriklausomai nuo būdų ir įteisinimo paslaugų teikėjų.

Projektas „Rekomendacijos dėl suaugusiųjų mokyme įgytų kompetencijų patvirtinimo Europoje“ Nr. 2017-1-BE01-KA202-024751 finansuojamas iš programos „Erasmus+“ strateginių partnerystės projektų lėšų. Projekto koordinatorius -Ecole des FPS de Charleroi (Belgija) projekto partneriai: Telšių švietimo centras (Lietuva), Pučko otvoreno učiliste Zagreb (Kroatija), STICHTING EDOS (Niderlandai) ir MEN (Jungtinė karalystė).

Straipsnį parengė Telšių švietimo centro direktorė Rita Vargalytė